

Koninkrijk België

De strijd tegen mensenhandel en mensensmokkel

Beleid en aanpak

Inhoud

1. Inleiding	2
2. Nationale wetgeving	3
2.1. Mensenhandel	4
2.2. Mensensmokkel	5
2.3. De bestraffing en verzwarende omstandigheden van mensenhandel en mensensmokkel	6
2.4. Kindersmokkel en kinderhandel	8
3. Het Belgisch coördinatiemechanisme	9
3.1. Interdepartementale Coördinatiecél voor de strijd tegen de mensensmokkel en mensenhandel	9
3.2. Leden van de ICC en/of lid van het Bureau van de ICC	11
3.2.1. De Dienst voor het Strafrechtelijk beleid – directoraat-generaal Wetgeving, Fundamentele rechten en vrijheden, FOD Justitie – voorzitter van het Bureau/lid ICC	11
3.2.2. Federaal Centrum voor analyse van migratiestromen, bescherming van fundamentele rechten van vreemdelingen en de strijd tegen mensenhandel (vroegere Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding) – afgekort het Federaal Migratiecentrum – secretariaat Bureau/ICC	11
3.2.3. De Centrale dienst mensenhandel bij de federale gerechtelijke politie – FOD Binnenlandse Zaken - lid Bureau/ICC	12
3.2.4. De Dienst Vreemdelingenzaken – FOD Binnenlandse Zaken - lid Bureau/ICC	13
3.2.5. Sociale Inspectiediensten – FOD Sociale Zekerheid en FOD Tewerkstelling, Arbeid en Sociaal Overleg - leden Bureau/ICC	13
3.2.6. De FOD Buitenlandse Zaken - lid Bureau/ICC	14
3.2.7. Het college van procureurs-generaal – expertisenetwerk mensenhandel en mensensmokkel – waarnemend lid van het Bureau en lid van de ICC	14
3.2.8. Het federaal parket – FOD Justitie – lid van de ICC	15
3.2.9. De gespecialiseerde opvangcentra (NGO) – lid van de ICC	15
3.3. Initiatieven in het kader van preventie, opsporing, vervolging en bescherming van slachtoffers	17
3.3.1. Nationale Actieplannen mensenhandel	17
3.3.2. Specifieke initiatieven in het kader van preventie	17
3.3.3. Opsporing en vervolging	19
3.3.4. Nationaal verwijzingsmechanisme voor slachtoffers van mensenhandel en/of bepaalde zwaardere vormen van mensensmokkel	21
4. Nationaal rapporteur en/of een equivalent mechanisme van soortgelijke strekking (NREM)	27
5. Coördinaten van de actoren	28
5.1. Voorzitterschap van het Bureau	28
5.2. Andere leden van de ICC en/of het Bureau	28

1. Inleiding

Mensenhandel is een wereldwijd fenomeen dat alle landen van de wereld treft, ook België.

Mensenhandel betreft een fundamentele schending van mensenrechten.

Het kan verschillende vormen aannemen maar het gaat telkens om uitbuiting waardoor de slachtoffers in vernederende en mensonwaardige situaties terechtkomen. Het kan gaan om seksuele uitbuiting of om economische uitbuiting. Ook andere vormen van uitbuiting zijn mogelijk zoals bv. organenhandel enz.

Een strafrechtelijke aanpak alleen is onvoldoende om mensenhandel effectief tegen te gaan. Vanaf het begin koos België voor een multidisciplinaire aanpak zoals dit ook vereist wordt door het Verdrag van de Raad van Europa inzake bestrijding van mensenhandel van 2005¹ en de EU-richtlijn van 5 april 2011 inzake de voorkoming en bestrijding van mensenhandel en de bescherming van slachtoffers daarvan².

De Interdepartementale Coördinatieceel in de strijd tegen de mensensmokkel en mensenhandel coördineert de aanpak in België. Het beleid wordt georiënteerd op basis van de zogenaamde 4 P's: prevention (preventie), prosecution (vervolging), protection (bescherming) en partnership (samenwerking).

In deze brochure kan u meer informatie vinden over de wetgeving inzake mensenhandel en over de manier van aanpak van België inzake de strijd tegen mensenhandel.

Bureau van de Interdepartementale Coördinatieceel

✉ teh-mh@dsb-spc.be

¹ http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/trafficking/Source/PDF_Conv_197_Trafficking_Dutch.pdf

² <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:101:0001:0011:NL:PDF>

2. Nationale wetgeving

De resultaten van een parlementaire onderzoekscommissie inzake mensenhandel ten gevolge van een aantal dramatische gebeurtenissen leidde tot **de wet van 13 april 1995 houdende bepalingen tot bestrijding van de mensenhandel en van de kinderpornografie**. Dezelfde wet liet ook een vervolging op grond van ‘mensensmokkel’ toe.

Op 10 augustus 2005 verscheen een nieuwe wet op de mensenhandel (**wet van 10 augustus 2005 tot wijziging van diverse bepalingen met het oog op de versterking van de strijd tegen mensenhandel en mensensmokkel en tegen praktijken van huisjesmelkers**).

België stemde hiermee zijn nationale wetgeving overeen met de nieuwe internationale³ en Europese instrumenten⁴ die de laatste jaren werden goedgekeurd.

De nieuwe wet maakt een duidelijk onderscheid tussen mensenhandel en mensensmokkel en definieerde de misdrijven respectievelijk in het Strafwetboek (nieuw artikel 433quinquies en volgende) en de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen (artikel 77bis en volgende).

Deze wet wijzigde ook artikel 10ter van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering. Daardoor kan naast mensenhandel ook mensensmokkel met verzwarende omstandigheden die door België of door vreemdelingen in het buitenland gepleegd worden, in België worden vervolgd.

In **2013** werden er twee wettelijke bepalingen goedgekeurd met betrekking tot het verduidelijken en uitbreiden van de definitie van mensenhandel⁵ en de bestraffing van de exploitatie van bedelarij en prostitutie, mensenhandel en mensensmokkel in verhouding tot het aantal slachtoffers⁶. Dit gebeurde in de context van de omzetting in het Belgisch recht van de Richtlijn 2011/36/EU van het Europees Parlement en de Raad van Europa van 5 april 2011 inzake de voorkoming en bestrijding van mensenhandel en de bescherming van slachtoffers daarvan.

³ Aanvullend protocol inzake de preventie, bestrijding en bestraffing van mensenhandel, in het bijzonder vrouwenhandel en kinderhandel, en Aanvullend protocol tegen de smokkel van migranten over land, over de zee en in de lucht bij het Verdrag van de Verenigde Naties tegen transnationale georganiseerde misdaad.

⁴ Kaderbesluit (2002/629/JBZ) van de Raad van 19 juli 2002 inzake bestrijding van mensenhandel, het Kaderbesluit (2002/946/JBZ) van de Raad van 28 november 2002 tot versterking van het strafrechtelijk kader voor de bestrijding van hulpverlening bij illegale binnenkomst, illegale doortocht en illegaal verblijf en de richtlijn 2002/90/EG van de Raad van 28 november 2002 tot omschrijving van hulpverlening bij illegale binnenkomst, illegale doortocht en illegaal verblijf.

⁵ Wet van 29 april 2013 tot wijziging van artikel 433quinquies van het Strafwetboek met het oog op het verduidelijken en het uitbreiden van de definitie van mensenhandel, B.S. 23 juli 2013

⁶ Wet van 24 juni 2013 houdende bestraffing van de exploitatie van bedelarij en van prostitutie, mensenhandel en mensensmokkel in verhouding tot het aantal slachtoffers, B.S. 23 juli 2013.

2.1. Mensenhandel

Art. 433quinquies van het Strafwetboek (Sw.) omschrijft **mensenhandel** als:

“de werving, het vervoer, de overbrenging, de huisvesting, de opvang van een persoon, het nemen of de overdracht van de controle over hem met als doel:

1° de uitbuiting van prostitutie of andere vormen van seksuele uitbuiting;

2° de uitbuiting van bedelarij;

3° het verrichten van werk in omstandigheden die in strijd zijn met de menselijke waardigheid;

4° het wegnemen van organen in strijd met de wet van 13 juni 1986 betreffende het wegnemen en transplanteren van organen, of van menselijk lichaamsmateriaal in strijd met de wet van 19 december 2008 inzake het verkrijgen en het gebruik van menselijk lichaamsmateriaal met het oog op de geneeskundige toepassing op de mens of het wetenschappelijk onderzoek;

5° of deze persoon tegen zijn wil een misdaad of een wanbedrijf te doen plegen.

Behalve in het in 5° bedoelde geval is de toestemming van de in het eerste lid bedoelde persoon met de voorgenomen of daadwerkelijke uitbuiting van geen belang.”

Mensenhandel omvat dus verschillende vormen van uitbuiting waaronder zowel seksuele als economische uitbuiting, uitbuiting van bedelarij, het illegaal wegnemen van organen en weefsels en het gedwongen plegen van misdrijven.

Iedereen kan slachtoffer zijn van mensenhandel, zowel vreemdelingen als niet-vreemdelingen. Daarom werd een nieuw artikel opgenomen in het Strafwetboek.

De vaststelling van de exploitatie volstaat om een situatie als mensenhandel te kwalificeren. Hierbij is het van geen belang of het slachtoffer zijn toestemming voor zijn eigen uitbuiting gaf. Enkel bij 5° - het doen plegen van een misdaad of een wanbedrijf - moet de dwang worden vastgesteld.

De verjaringstermijn met betrekking tot de misdrijven met een seksueel karakter begint te lopen vanaf de dag waarop het slachtoffer de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt. Dit verbetert het statuut van de slachtoffers aanzienlijk.

2.2. Mensensmokkel

Art. 77bis van de Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen ('Wet van 15 december 1980') beschrijft **mensensmokkel** als:

“Ertoe bijdragen, op welke manier ook, rechtstreeks of via een tussenpersoon, dat een persoon die geen onderdaan is van een lidstaat van de Europese Unie of van een Staat die partij is bij een internationale overeenkomst betreffende de overschrijding van de buitengrenzen, die België bindt, binnenkomt, erdoor reist of aldaar verblijft, zulks in strijd met de wetgeving van deze Staat, met het oog op het direct of indirect verkrijgen van een vermogensvoordeel.”

Het winstoogmerk - vermogensvoordeel - vormt een essentieel onderdeel van het misdrijf mensensmokkel.

Hiermee onderscheidt mensensmokkel zich van de hulp bij illegale immigratie.

Die hulp is strafbaar op basis van **artikel 77** van de Wet van 15 december 1980 **behalve** wanneer ze *voornamelijk om humanitaire redenen* verstrekt wordt.

2.3. De bestraffing en verzwarende omstandigheden van mensenhandel en mensensmokkel

De wet bestraft mensenhandel en mensensmokkel met een gevangenisstraf van 1 jaar tot 5 jaar en een boete van 500 tot 50.000 euro⁷.

De boete wordt zo veel keer toegepast als er slachtoffers zijn. De hoge geldboetes staan in verhouding tot de enorme winsten die mensenhandelaars en mensensmokkelaars maken.

De wet van 10 augustus 2005 voorziet drie niveaus van verzwarende omstandigheden voor zowel mensenhandel als mensensmokkel:

Het 1° niveau voorziet een bestraffing van 5 tot 10 jaar en een geldboete van 750 tot 75.000 euro⁸ als:

- De dader misbruik maakte van het gezag over het slachtoffer of van het gezag of de faciliteiten die zijn functie hem verlenen;
- De dader – openbaar ambtenaar – handelde naar aanleiding van de uitoefening van zijn bediening.

Het 2° niveau verhoogt de bestraffing met een opsluiting van 10 tot 15 jaar en een geldboete van 1000 tot 100.000 euro⁹ als:

- Het misdrijf werd gepleegd ten opzichte van een minderjarige;
- Het misdrijf is gepleegd door misbruik te maken van de kwetsbare toestand waarin een persoon verkeert ten gevolge van zijn onwettige of precaire administratieve toestand, zijn precaire sociale toestand, zijn leeftijd, zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of een geestelijk gebrek of onvolwaardigheid, zodat de persoon in feite geen echte en aanvaardbare keuze heeft dan zich te laten misbruiken;
- Het misdrijf is gepleegd door direct of indirect gebruik te maken van listige kunstgrepen, geweld, bedreigingen of enige vorm van dwang;
- Het leven van het slachtoffer opzettelijk of door grove nalatigheid in gevaar is gebracht;
- Het misdrijf een ongeneeslijk lijkende ziekte, hetzij een blijvende fysieke of psychische ongeschiktheid, hetzij het volledig verlies van een orgaan, hetzij een zware verminking heeft veroorzaakt;
- Van de betrokken activiteit een gewoonte wordt gemaakt;
- Het een daad van deelneming aan de hoofd- of bijkomende bedrijvigheid van een vereniging betreft, ongeacht of de schuldige de hoedanigheid van leidend persoon heeft of niet.

⁷ De boetes worden vermenigvuldigd met 5,5 (de 'opdecimes').

⁸ Art. 433sexies Sw. en art. 77ter Wet van 15 december 1980.

⁹ Art. 433septies Sw. en art. 77quater Wet van 15 december 1980.

Het 3° *niveau* verhoogt de bestraffing met een opsluiting van 15 tot 20 jaar en een geldboete van 1000 tot 150.000 euro¹⁰ als:

- Het misdrijf de onopzettelijke dood van het slachtoffer veroorzaakte;
- De dader(s) deel uitmaakte(n) van een criminele organisatie.

¹⁰ Art. 433octies Sw. en art. 77quinquies Wet van 15 december 1980

2.4. Kindersmokkel en kinderhandel

De wet geeft geen precieze omschrijving van 'kinderhandel' of 'kindersmokkel'. De minderjarigheid van het slachtoffer van mensenhandel of mensensmokkel is wel een verzwarende omstandigheid en geeft dus aanleiding tot een hogere strafmaat. Een minderjarige is elke persoon onder de 18 jaar¹¹.

Voor de niet-begeleide minderjarige vreemdelingen die slachtoffer van mensenhandel zijn, zijn specifieke en aangepaste bepalingen voorzien, rekening houdende met hun speciale situatie en kwetsbaarheid. De bevoegde overheden moeten gedurende de hele procedure het hoger belang van het kind in beschouwing nemen. Er wordt ook een voogd toegewezen. De opvang wordt verzekerd door een specifiek opvangcentrum voor niet-begeleide minderjarigen.

De wetgever bestraft ook misdrijven zoals ontucht, bederf of de prostitutie van minderjarigen¹² en de kinderpornografie¹³ in andere situaties dan van seksuele uitbuiting in het kader van mensenhandel (433quinquies, 1° Sw.).

¹¹ Art. 1, Verdrag inzake de Rechten van het Kind

¹² Artikel 379 en 380, § 1 en 3 Sw.

¹³ Artikel 383bis Sw.

3. Het Belgisch coördinatiemechanisme

3.1. Interdepartementale Coördinatiecel voor de strijd tegen de mensensmokkel en mensenhandel

Om de coördinatie van de verschillende initiatieven in het kader van de strijd tegen mensenhandel en mensensmokkel te verzekeren, werd een **Interdepartementale Coördinatiecel voor de strijd tegen de mensensmokkel en mensenhandel (ICC)** opgericht. De ICC bestond al vanaf 1995 maar werd gedynamiseerd door het Koninklijk Besluit van 16 mei 2004 betreffende de bestrijding van de mensensmokkel en mensenhandel.

Het voorzitterschap wordt waargenomen door de minister van Justitie. Het Federaal Centrum voor de analyse van de migratiestromen, de bescherming van de grondrechten van de vreemdelingen en de strijd tegen mensenhandel¹⁴ (verder Federaal Migratiecentrum) neemt het secretariaat op zich. De ICC verenigt alle federale actoren, zowel beleid als operationeel, die actief zijn in de strijd tegen de hierboven vermelde fenomenen. Het betreft vertegenwoordigers van de Eerste minister, minister van Justitie, Binnenlandse Zaken, Werkgelegenheid, Sociale Zekerheid, enz. en hun administraties. Ook het college van procureurs-generaal, het federaal parket en Child Focus zijn hier vertegenwoordigd.

Daarnaast is op 1 september 2014 het Koninklijk Besluit van 21 juli 2014 tot wijziging van het Koninklijk Besluit van 16 mei 2014 betreffende de bestrijding van mensensmokkel en mensenhandel in werking getreden. Dit besluit leidde tot meerdere wijzigingen met betrekking tot de samenstelling van de ICC en haar Bureau.

Zo waren de gespecialiseerde opvangcentra reeds jaarlijks betrokken bij bepaalde vergaderingen van het Bureau van de ICC maar waren ze geen lid van de ICC. Nu werden ze formeel toegevoegd aan het mechanisme.

Teneinde de aandacht voor het financiële aspect van deze vorm van criminaliteit te beklemtonen, bleek het bovendien relevant om in een vertegenwoordiging van de Cel voor Financiële Informatieverwerking te voorzien.

Ook wordt er een vertegenwoordiger van de gewesten en van de gemeenschappen toegevoegd. De gewestelijke sociale inspectiediensten zijn nu niet bevoegd voor mensenhandel maar dit neemt niet weg dat zij de rol van tussenpersoon moeten spelen. De Gemeenschappen zijn bevoegd voor de vorming en de hulp aan personen, dat de jeugdbijstand, de opvang en de integratie van personen omvat.

Tot slot werd beslist om een vertegenwoordiging van het College van Procureurs-generaal als waarnemend lid toe te voegen aan het Bureau van de ICC. Er waren reeds regelmatige contacten tussen de hoofdcoördinator van het expertisenetwerk mensensmokkel en mensenhandel en de voorzitter van het Bureau .maar de vertegenwoordiging van het College van Procureurs-generaal in het Bureau zal echter de rechtstreekse interactie tussen alle partners vergemakkelijken

¹⁴ In 2014 werd het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding in tweeën gesplitst : een federaal centrum voor de analyse van migratiestromen, de bescherming van de grondrechten van vreemdelingen en de strijd tegen mensenhandel en mensensmokkel en een Interfederaal Centrum voor gelijke kansen en bestrijding van discriminatie en racisme”.

Naast de coördinerende functie moet de ICC ook, op een kritische wijze, de resultaten van de strijd tegen mensensmokkel en mensenhandel evalueren.

Gezien het feit dat de ICC slechts twee of drie keer per jaar samen komt, werd een Bureau, samengesteld uit de meest belangrijke diensten betrokken bij de strijd tegen mensensmokkel en mensenhandel, opgericht. Het Bureau, dat elke maand samenkomt, moet de dagelijkse werking van de Cel verzekeren en de beslissingen, aanbevelingen en initiatieven voorbereiden of uitvoeren.

Het voorzitterschap van het Bureau wordt waargenomen door de Dienst voor het Strafrechtelijk beleid. Het Federaal Migratiecentrum neemt het secretariaat op zich. De andere leden van het Bureau zijn vertegenwoordigers van de Dienst Vreemdelingenzaken, de Centrale dienst mensenhandel bij de federale politie, de Veiligheid van de Staat, de Dienst Sociale Inspectie van de FOD Sociale Zekerheid, de Algemene Directie Toezicht op de Sociale Wetten van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg en van de FOD Buitenlandse zaken. Het College van Procureurs-generaal is aanwezig als waarnemend lid.

3.2. Leden van de ICC en/of lid van het Bureau van de ICC

3.2.1. De Dienst voor het Strafrechtelijk beleid – directoraat-generaal Wetgeving, Fundamentele rechten en vrijheden, FOD Justitie – voorzitter van het Bureau/lid ICC

De Dienst Strafrechtelijk beleid (DSB) behoort sinds 3 maart 2014 tot het directoraat-generaal Wetgeving, Fundamentele rechten en Vrijheden bij de federale overheidsdienst (FOD) Justitie.

De DSB informeert over de evolutie van de criminaliteit en doet voorstellen om bepaalde oriëntaties aan het strafrechtelijk beleid te geven, om het opsporings- en vervolgingsbeleid te rationaliseren, en om de preventie, repressie en het strafuitvoeringsbeleid op elkaar af te stemmen.

De DSB is voorzitter van het Bureau van de Interdepartementale Coördinatiecel ter bestrijding van de mensenhandel en mensensmokkel. In het kader van haar werkzaamheden voor de ICC heeft de DSB bv. als projectleider opgetreden voor de evaluatie van de omzendbrief van 26 september 2008 inzake de invoering van een multidisciplinaire samenwerking met betrekking tot de slachtoffers van mensenhandel en/of van bepaalde zwaardere vormen van mensensmokkel (= nationaal verwijzingsmechanisme).

De Dienst werd ook belast met de redactie van het twejaarlijks regeringsrapport betreffende deze fenomenen. In dit rapport kunnen alle initiatieven, genomen door de ministeriële departementen en betrokken actoren betreffende de materie, teruggevonden worden. Deze regeringsrapporten zijn beschikbaar op de website www.dsb-spc.be, onder de rubriek 'criminaliteit' - mensenhandel en mensensmokkel.

Daarnaast organiseert de DSB elke twee jaar in samenwerking met het expertisenetwerk 'mensenhandel en mensensmokkel' een studiedag die de magistraten en de politiemensen, belast met de fenomenen, samenbrengt. Deze studiedag is erop gericht de uitwisseling van informatie en ervaring te stimuleren. Daarnaast is de DSB ook betrokken bij de evaluatie van de richtlijn inzake de opsporing en vervolgingen betreffende mensenhandel en de richtlijn 'mensensmokkel'.

3.2.2. Federaal Centrum voor analyse van migratiestromen, bescherming van fundamentele rechten van vreemdelingen en de strijd tegen mensenhandel (vroegere Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding) – afgekort het Federaal Migratiecentrum – *secretariaat Bureau/ICC*

Sinds 1995, heeft het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding als wettelijke opdracht de bestrijding van mensenhandel te stimuleren. Het Centrum is in de uitvoering onafhankelijk. In 2004 werd deze opdracht uitgebreid met mensensmokkel.

In 2014 werd het Centrum hervormd. De taken met betrekking tot mensenhandel behoren nu toe aan het 'Federale centrum voor analyse van migratiestromen, bescherming van fundamentele rechten van vreemdelingen en de strijd tegen mensenhandel', afgekort het Federaal Migratiecentrum.

In de praktijk zijn dit de opdrachten van het Federaal Migratiecentrum op vlak van mensenhandel en mensensmokkel:

- De jaarlijkse uitwerking van een onafhankelijk en openbaar verslag dat de resultaten van de strijd tegen mensenhandel en mensensmokkel evalueert. Dit rapport wordt aan de regering, het parlement en alle bevoegde partners overhandigd;

- Het opvolgen van de samenwerking tussen de drie gespecialiseerde opvangcentra voor de slachtoffers (Pag-asa, Sürya, Payoke);
- De bevoegdheid om in rechte op te treden in de zaken betreffende mensenhandel en mensensmokkel;
- Het waarnemen van het secretariaat van het Bureau en van de Interdepartementale Coördinatiecel voor de strijd tegen de mensenhandel en mensensmokkel;

De informatie inzake mensenhandel kan je op de website van het Federaal Migratiecentrum - www.diversiteit.be - terugvinden onder de link 'mensenhandel'. Hier kan je onder andere de jaarrapporten van het Centrum, de hierboven vermelde meertalige brochure voor slachtoffers van mensenhandel, relevante rechtspraak en andere documentatie terugvinden.

3.2.3. De Centrale dienst mensenhandel bij de federale gerechtelijke politie – FOD Binnenlandse Zaken - lid Bureau/ICC

De Centrale dienst mensenhandel maakt deel uit van de federale gerechtelijke politie. De centrale dienst ondersteunt de politiemensen van lokale als federale politie voor de materies mensenhandel - met inbegrip van de vervaardiging en de verspreiding van kinderpornografie - en mensensmokkel. Die ondersteuning kan gaan van een assistentie in het werkveld, het verzamelen en aanreiken van goede praktijken, het geven van advies, het leggen van verbanden tussen de verschillende Belgische en internationale onderzoeken, het vergemakkelijken van de contacten met het buitenland tot een gespecialiseerde steun. De centrale dienst levert bijvoorbeeld die gespecialiseerde steun voor het onderzoek en van analyse van beeldragers bij onderzoeken kinderpornografie en internetrecherche.

De centrale dienst is ook het politieke contactpunt voor elke niet-politiedienst, instelling of organisatie die zich vragen stelt over de verschillende vormen van mensenhandel of mensensmokkel of die informatie in deze materies met de politie wil delen. Voor de mogelijke oplossingen van deelproblemen mensenhandel en mensensmokkel kiest zij systematisch voor een geïntegreerde benadering in partnerschap.

De centrale dienst verspreidt "goede praktijken" voor zowel vaststellingen, controle als onderzoeksmethoden. Ze geeft vorm aan de verschillende opleidingen "mensenhandel en mensensmokkel" voor startende politiemens tot de gespecialiseerde onderzoekers mensenhandel en mensensmokkel. Ze reikt brochures en checklists aan, verspreidt intern, maar ook naar onder andere de 'referentiemagistraten mensenhandel en mensensmokkel' de nieuwsbrief 'mensenhandel en mensensmokkel'.

De dienst is het centrale invalspunt voor elke Belgische politieambtenaar, het Federale Parket, alle Belgische partners 'mensenhandel' of 'mensensmokkel', Interpol, Europol, verschillende internationale organisaties, maar ook voor de buitenlandse gespecialiseerde politiediensten mensenhandel en mensensmokkel die een politieaanspreekpunt zoeken in België.

De Centrale dienst werkt ook de Belgische politieactieplannen mensenhandel en mensensmokkel in de context van de prioriteiten van het (politiële) Nationaal Veiligheidsplan en het Nationaal Actieplan uit. De politieplannen omvatten concrete doelstellingen en activiteiten op het terrein. De dienst geeft ook vorm aan de vierjaarlijkse EU 'law enforcement' actieplannen mensenhandel en mensensmokkel en vult de Belgische toezeggingen en acties met andere departementen en diensten in.

Website: www.fedpol.be

3.2.4. De Dienst Vreemdelingenzaken – FOD Binnenlandse Zaken - lid Bureau/ICC

De Dienst Vreemdelingenzaken, een directoraat-generaal van de FOD Binnenlandse Zaken, levert een bijdrage in de strijd tegen mensenhandel in het kader van de Belgische multidisciplinaire aanpak die ter zake wordt gehanteerd.

Drie interne secties zijn hier rechtstreeks bij betrokken: het Bureau Niet-begeleide Minderjarigen en Slachtoffers Mensenhandel, het Bureau Opsporingen, en de Gerechtelijke Sectie. Drie andere dragen onrechtstreeks bij tot deze materie: het Bureau Interview van de Directie Asiel, de gesloten centra en de Cel Immigratieambtenaren.

Het Bureau Niet-begeleide Minderjarigen en Slachtoffers Mensenhandel houdt zich bezig met het onderzoek en de opvolging van de administratieve dossiers van deze twee categorieën van personen en leveren in deze context verblijfsdocumenten af.

Het Bureau Opsporingen is belast met de verzameling en de centralisatie van alle interne informatie met betrekking tot de problematiek illegale immigratie, mensensmokkel en mensenhandel.

De Gerechtelijke Sectie geeft operationele en administratieve steun op het terrein aan politie- en inspectiediensten tijdens controles.

Het Bureau Interview van de Directie Asiel en de gesloten Detentiecentra informeren de vreemdelingen waarmee ze in contact komen en die vermoedelijk slachtoffer zijn van mensenhandel over het bestaan van het statuut van slachtoffer van mensenhandel.

De Immigratieambtenaren verzamelen, in het kader van hun bevoegdheden, informatie van mensenhandel tijdens hun missies in de oorsprong- en transitlanden.

Website: www.dofi.fgov.be

3.2.5. Sociale Inspectiediensten – FOD Sociale Zekerheid en FOD Tewerkstelling, Arbeid en Sociaal Overleg - leden Bureau/ICC

De sociale inspectie van de FOD Sociale Zekerheid en de Algemene Directie Toezicht op de sociale wetten van de FOD Tewerkstelling, Arbeid en Sociaal Overleg nemen op een actieve wijze deel aan de strijd tegen de mensenhandel, en dit op twee niveaus:

1° Enerzijds nemen de twee diensten deel aan de coördinatievergaderingen voorzien in het kader van de Col 01/07;

2° Anderzijds voeren ze gerichte controles uit, hoofdzakelijk in 'risicosectoren' (prostitutie, exotische restaurants, landbouw, tuinbouw, confectieateliers, de bouwsector en meer specifiek de renovatiewerken).

Tijdens deze controles verifiëren deze inspectiediensten de naleving van de sociale wetgeving, meer specifiek de sociale documenten, de arbeidsvoorwaarden, de beloning en het werk van buitenlandse tewerkgestelden. Zo dragen ze bij tot de detectie van mensenhandel.

Bovendien controleert de sociale inspectie van de FOD Sociale zekerheid of de werknemers correct werden aangegeven aan de sociale zekerheid en of de werknemer een arbeidsongevallenverzekering heeft afgesloten. De afwezigheid van een aangifte aan de sociale zekerheid en de afwezigheid van een arbeidsongevallenverzekering kunnen een bewijs van

mensenhandel zijn. Het statuut van de werknemer moet ook worden gecontroleerd. Het kan bijvoorbeeld zijn dat het statuut van zelfstandige van een schijnstatuut is (schijnzelfstandige), wat een aanwijzing van mensenhandel kan zijn.

Deze controles worden uitgevoerd in het kader van de arrondissementele cellen (1 cel per gerechtelijk arrondissement, voorgezeten door de Arbeidsauditeur) maar kunnen ook buiten het kader van de arrondissementele cel uitgevoerd worden. De inspectiediensten worden gewoonlijk bijgestaan door de politiediensten (lokaal en federaal).

Algemene informatie over de FOD Sociale Zekerheid is beschikbaar op de website <http://www.socialezekerheid.fgov.be/>. Onder de titel 'Over de FOD' kan je de rubriek 'Sociale inspectie' raadplegen. Dit gedeelte situeert de dienst binnen de FOD en bevat algemene informatie over zijn missies en bevoegdheden. Het vermeldt ook de contacten (adressen, telefoon en e-mailadressen) van de directie-generaal en de verschillende regio's van de sociale inspectie. Het is ook mogelijk deze informatie te bekomen vanaf de rubriek 'Organogram'.

Bovendien kan onder de titel 'Nieuws & publicaties', rubriek 'Publicaties' ook de jaarverslagen van de FOD Sociale Zekerheid teruggevonden worden. In elk Jaarverslag FOD Sociale Zekerheid, kan u een algemeen overzicht van de uitgevoerde taken zien, net zoals statistieken met betrekking tot de uitgevoerde controles en de behandelde dossiers.

Op de site www.werk.belgie.be van de FOD Tewerkstelling, Arbeid en Sociaal Overleg kan u informatie terugvinden over de strijd tegen illegale arbeid. Hiervoor klikt u op de rubriek 'Gids van A tot Z' > letter S ('Strijd tegen illegale arbeid').

3.2.6. De FOD Buitenlandse Zaken - lid Bureau/ICC

De afdeling 'Mensenhandel' maakt deel uit van de directie-generaal Consulaire Zaken (DGC).

Zij heeft als voornaamste opdracht de samenwerking tussen de diensten en diplomatieke posten te verzekeren om het beleid van de regering uit te werken, en meer specifiek op het domein van preventie en informatie.

Zij draagt bij tot de deelname van België aan werkzaamheden inzake de strijd tegen mensenhandel en mensensmokkel van internationale organisaties.

Website: www.diplomatie.be

3.2.7. Het college van procureurs-generaal – expertisenetwerk mensenhandel en mensensmokkel – waarnemend lid van het Bureau en lid van de ICC

De minister van Justitie legt de richtlijnen van het strafrechtelijk beleid vast, inclusief die van het opsporings- en vervolgingsbeleid, nadat hij het advies van het college van procureurs-generaal (gevormd door de vijf procureurs-generaal bij de hoven van beroep) heeft ingewonnen.

Het college van procureurs-generaal staat onder het gezag van de minister van Justitie en neemt beslissingen met het oog op een zo samenhangend mogelijke uitwerking en coördinatie van het beleid en een goed algemeen functioneren van het Openbaar Ministerie.

Aan elke procureur-generaal wordt een bepaald aantal materies toevertrouwd, waarvoor hij specifiek bevoegd is en waarvoor hij de referentiepersoon is. De materie mensenhandel werd toevertrouwd aan de procureur-generaal van Luik.

Expertisenetwerken werden opgericht teneinde gespecialiseerde ondersteuning te bieden voor bepaalde materies, zodoende wordt de procureur-generaal van Luik bijgestaan door een expertisenetwerk 'mensenhandel en mensensmokkel'.

Het is samengesteld uit de leden van het Openbaar Ministerie betrokken bij de strijd tegen mensenhandel, de Dienst voor het Strafrechtelijk beleid, de Centrale dienst mensenhandel van de federale politie. Daarnaast kunnen ook externe leden uitgenodigd worden, afhankelijk van het te bespreken onderwerp waaronder: het Federaal Migratiecentrum, de Dienst Vreemdelingenzaken, de sociale inspectiediensten, het academisch personeel ...

Het dagelijks beheer en de coördinatie van de activiteiten van het expertisenetwerk 'mensenhandel en mensensmokkel' wordt verzekerd door een coördinatieteam.

Dit coördinatieteam heeft als opdracht antwoorden te formuleren betreffende zowel de handhaving van de wet - vragen van magistraten inzake individuele zaken - als de ontwikkeling van een strafrechtelijk beleid komende van het college van procureurs-generaal.

3.2.8. Het federaal parket – FOD Justitie – lid van de ICC

De bevoegdheid van de federaal procureur strekt zich uit over het ganse grondgebied van het land. De strijd tegen de mensenhandel en mensensmokkel is een van de prioritaire veiligheidsproblemen en is door de wetgever toegekend aan het federaal parket. Deze strijd situeert zich zowel op het nationaal als op het internationaal niveau.

Op het nationaal niveau verzekert de federaal procureur de coördinatie van de vervolging in alle zaken, waaronder ook mensenhandel en mensensmokkel. De interventie van de federaal procureur heeft als doel de circulatie en de uitwisseling van de informatie tussen de verschillende parketten, onderzoeksrechters en politiediensten, belast met hetzelfde crimineel fenomeen (in dit geval mensenhandel en mensensmokkel), te vergemakkelijken.

Op internationaal niveau heeft de federaal procureur de opdracht om de internationale samenwerking te vergemakkelijken, gelet op het algemeen transnationaal karakter van mensenhandel.

3.2.9. De gespecialiseerde opvangcentra (NGO) – lid van de ICC

3.2.9.1. Inleiding

Sinds 1995 zijn drie gespecialiseerde centra erkend als opvangcentrum voor de opvang en begeleiding van slachtoffers mensenhandel en van bepaalde zwaardere vormen van mensensmokkel. Het gaat over Pag-Asa in Brussel, Sürya in Luik voor Wallonië en Payoke in Antwerpen voor Vlaanderen.

Op 1 juni 2013 kwam er via een Koninklijk Besluit van 18 april 2013 een juridische grondslag inzake de erkenning van de centra gespecialiseerd in de opvang en begeleiding van slachtoffers van mensenhandel en van bepaalde zwaardere vormen van mensensmokkel en inzake de erkenning om in rechte op te treden.

Deze drie officieel erkende gespecialiseerde onthaalcentra voor slachtoffers van mensenhandel verlenen opvang, begeleiding, psychologische en medische hulp, en juridische bijstand. Het zijn uitsluitend deze centra die gemachtigd zijn om de verblijfsdocumenten en de verlengingen ervan rechtstreeks bij de Dienst Vreemdelingenzaken aan te vragen. Zij kunnen in rechte optreden voor de slachtoffers mensenhandel en mensensmokkel.

De centra werken met multidisciplinaire teams die bestaan uit opvoeders, maatschappelijke assistenten, criminologen enz. Samen stellen ze het begeleidingsplan voor de slachtoffers op. Dit begeleidingsplan beslaat drie delen: de psychosociale en medische hulp, de administratieve begeleiding en juridische bijstand. De centra beschikken ook over een opvangtehuis op een geheime locatie.

Bij niet-begeleide minderjarige slachtoffers van mensenhandel zijn er bijzondere beschikkingen. Specifieke centra staan in voor hun opvang en begeleiding.

De drie erkende gespecialiseerde centra blijven instaan voor administratieve begeleiding en de juridische bijstand.

3.2.9.2. Residentiële of ambulante opvang en begeleiding

Vaak restte het slachtoffer geen andere mogelijkheid tot huisvesting dan in het milieu waar de uitbuiting plaatsvond en/of waar zijn of haar veiligheid in het gedrang kwam. Daarom beschikken de centra over een 'opvanghuis' waar deze slachtoffers voor beperkte tijd kunnen verblijven. Daarna kan een ambulante begeleiding starten. Als de opvang in het opvanghuis niet noodzakelijk is, start de ambulante begeleiding direct.

3.2.9.3. Psychosociale en medische hulp

Het doel is de slachtoffers te helpen en bij te staan om de bestaande situatie en de opgedane trauma's te overwinnen, om hen te helpen hun leven weer in eigen handen te nemen op een optimale manier en om met hen realistische projecten voor de toekomst uit te werken. Dit betekent bv. het ondersteunen van het slachtoffer bij de inschrijving in taalcursussen, professionele vorming of in de actieve zoektocht naar werk.

3.2.9.4. Administratieve bijstand

Deze begeleiding behelst voornamelijk het aanvragen van de desbetreffende documenten verbonden aan het statuut mensenhandel.

3.2.9.5. Juridische bijstand

De centra hebben als doel de verdediging en de belangen van het slachtoffer te verzekeren en dit gedurende de juridische procedure betreffende de feiten van mensenhandel waarvan het individu slachtoffer is. Dit gebeurt door hem/haar de bijstand van een advocaat voor te stellen. Zo kan het centrum met kennis van zaken beslissen om zich al dan niet burgerlijke partij te stellen. De opvangcentra kunnen zich 'burgerlijke partij' stellen in hun eigen naam en in naam van het slachtoffer.

3.2.9.6. Financiële hulp aan slachtoffers van opzettelijke geweldsdaaden

Met de wet van 26 maart 2003 kregen slachtoffers van mensenhandel toegang tot de Commissie voor financiële hulp aan slachtoffers van opzettelijke geweldsdaaden. Sedert 2009 kan de wet toegepast worden ten aanzien van elke persoon die op het grondgebied slachtoffer was van een opzettelijke geweldsdaad.

3.3. Initiatieven in het kader van preventie, opsporing, vervolging en bescherming van slachtoffers

3.3.1. Nationale Actieplannen mensenhandel

Op 11 januari 2008 werd een eerste Nationaal Actieplan 2008-2012 door de federale Ministerraad goedgekeurd. In dit Nationaal Actieplan werd specifiek aandacht besteed aan preventie en sensibilisering. Dit luik was voordien een lacune in het Belgisch systeem inzake strijd tegen mensenhandel en mensensmokkel. Er waren tot nu toe weinig initiatieven genomen teneinde de privé- en overheidssector in ruime zin te sensibiliseren.

In 2012 werd een nieuw Nationaal Actieplan inzake de strijd tegen de mensenhandel (2012-2014) aan de Ministerraad voorgelegd. Het plan is een vervolg op het eerste actieplan en vormt de basis voor een concrete aanpak de komende twee jaar. Het nieuwe actieplan is pragmatischer en concreter dan het vorige.. Preventie, bescherming van slachtoffers, opsporing, vervolging en veroordeling van mensenhandelaars vormen de leidraad van het plan.

Bijzondere aandacht gaat ook uit naar de situatie van personen van vreemde afkomst die zich in een kwetsbare positie bevinden. In 19 voorstellen wordt de nadruk gelegd op realistische maatregelen die op korte termijn uitvoerbaar zijn. Een strenger vervolgingsbeleid voor de daders die zich schuldig maken aan mensenhandel, sensibiliseringscampagnes, de erkenning van de gespecialiseerde centra voor de opvang van slachtoffers zijn slechts een greep uit de brede waaier van nieuwe initiatieven.

Het Bureau is in 2014 gestart met de werkzaamheden voor het opstellen van een nieuw Actieplan.

De verschillende Nationale Actieplannen inzake mensenhandel zijn terug te vinden op de website van de Dienst voor het Strafrechtelijk beleid: www.dsb-spc.be.

3.3.2. Specifieke initiatieven in het kader van preventie

Er werden in het kader van de preventie van mensenhandel en mensensmokkel al verschillende bewustmakings- en informatiecampagnes opgezet.

Zo heeft de Interdepartementale Coördinatiecel ter bestrijding van de mensenhandel en mensensmokkel binnen het kader van de Actieplannen gewerkt aan enkele preventieprojecten :

- Op initiatief van **het Bureau en de FOD Buitenlandse Zaken** naar aanleiding van de vraag van Belgische diplomatieke posten, werd in 2009 een informatiefolder met betrekking tot de economische exploitatie opgesteld. Deze folder heeft als doel om mensen van vreemde oorsprong die vragende partij zijn voor een werkvisum te wijzen op de risico's van uitbuiting. Daarnaast wordt hen ook aangeraden zich goed te informeren bij de potentiële werkgever voor hun vertrek naar België. Verschillende contactpunten zijn dan ook op de folder vermeld. Deze folder werd aan verschillende 'test'-ambassadeurs ter beschikking gesteld. Deze ambassades stoppen hun document in het paspoort van de visumaanvrager. Deze informatiefolder werd verstuurd naar de betrokken diplomatieke posten (China, India, Ecuador, Filippijnen). In 2011 werd ook een informatiefolder opgesteld voor de ambassades van Brazilië en Marokko. Dit werd in 2012 en 2013 uitgebreid naar Thailand, Tunesië, Nigeria en Algerije.

Bent u in België en wordt u door uw werkgever uitgebuit, dan kan u ook inlichtingen inwinnen over uw rechten bij de volgende organisaties:

Deze diensten kunnen u helpen om uw rechten te doen gelden. Ze zijn er niet om u te verklikken, maar om u te helpen.

<p>Bijstandsdiensten voor buitenlanders</p> <p>CIRE (Coordination et Initiative pour Réfugiés et Étrangers): Vijverstraat, 80/82, 1050 Brussel, tel.: 02/629 77 10, e-mail: cire@cire.irisnet.be, website: www.cire.be</p> <p>VMC (Vlaams Minderhedencentrum vzw): Vooruitgangstraat 323, bus 1, 1030 Brussel, tel.: 02/205 00 50, e-mail: info@vmc.be website: www.vmc.be</p> <p>ORCA (Organisatie voor Clandestiene Arbeidsmigranten): Gaucheretstraat 164, 1030 Brussel, tel.: 02/274 14 31, e-mail: info@orcasite.be, website: www.orcasite.be</p>	<p>De voornaamste vakbonden</p> <p>ABVV-FGTB (algemene centrale): Hoogstraat 26/28, 1000 Brussel, tel.: 02/549 05 49, e-mail: webmaster@accg.be, website: www.accg.be</p> <p>ACV-CSC (ACV Voeding en Diensten): Kartuizersstraat 70, 1000 Brussel, tel.: 02/500 28 11, e-mail: voedingendiensten@acv-csc.be, website: www.acv-online.be</p> <p>ACLVB-CGSLB: Poincarélaan 72/74, 1070 Brussel, tel.: 02/558 81 50, e-mail: aclvb@aclvb.be, website: www.aclvb.be</p>	<p>De regionale directies van de sociale inspectie</p> <p>De adresgegevens zijn te verkrijgen bij: Administratief Centrum Kruidtuin, Finance Tower, Kruidtuinlaan 50, bus 1, 1000 Brussel, tel.: 02/528.65.46 ou 02/528.65.47, website: www.socialsecurity.fgov.be</p> <p>De regionale directies van het Toezicht op de Sociale Wetten</p> <p>De adresgegevens zijn te verkrijgen bij: De FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg Blerotstraat, 1 1070 Brussel, tel.: 02/233 41 11, website: www.meta.fgov.be</p>
--	---	--

- **Het Bureau heeft in samenwerking met de FOD Volksgezondheid** ook een sensibilisatie-instrument ontwikkeld ten aanzien van het medisch personeel in de ziekenhuizen. Het personeel kan namelijk ook geconfronteerd worden met potentiële slachtoffers van mensenhandel. In dit kader werd ook overleg gepleegd met de drie gespecialiseerde onthaalcentra.

De brochure 'Mensenhandel... Wat kunt u doen?' legt de problematiek uit, licht de situatie van de slachtoffers toe en toont aan hoe het medisch personeel die mensen kan helpen. Zo kunnen ze de slachtoffers doorverwijzen naar gespecialiseerde onthaalcentra die hen psychologische, administratieve en juridische bijstand verlenen. Dit initiatief werd in september 2012 gelanceerd en herhaald in juni 2014.

- **Fedasil** (Federaal Agentschap voor de opvang van asielzoekers) heeft in 2012 het initiatief genomen om de personen die op het terrein werken rond niet-begeleide minderjarige vreemdelingen (NBMV) te sensibiliseren en te vormen inzake mensenhandel. Het doel was om het systeem van detectie en de bescherming van minderjarige slachtoffers te verbeteren en ook om een verwijzingsstelsel naar de gespecialiseerde centra uit te werken. In dit kader werden reeds al twee studiedagen georganiseerd.

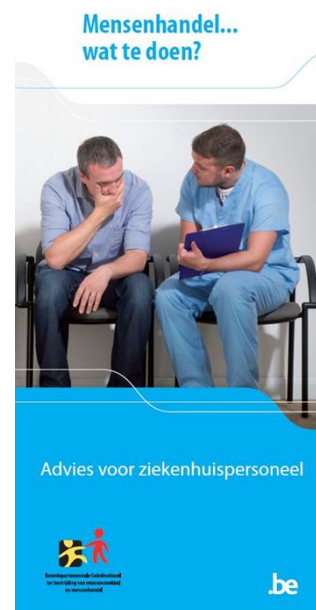
Tijdens deze studiedag werd er ook een brochure inzake mensenhandel verspreid. Deze brochure werd opgesteld door de werkgroep preventie binnen het Bureau.

Daarnaast werden er campagnes opgezet door de federale overheidsdiensten zelf:

- **De Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ)** doet dit bijvoorbeeld in de herkomstlanden van de (mogelijke) slachtoffers van mensenhandel. Deze campagnes willen de mensen in deze landen bewust maken van de risico's die er zijn bij een onverhoedse afreis naar de EU na bijvoorbeeld een belofte van of met het oog op werk.

Zo kan er verwezen worden naar een campagne die uitgevoerd werd in het kader van de **preventie van economische exploitatie van Braziliaanse onderdanen in België**. In 2009 en 2010 werden twee projecten geïnitieerd:

- In 2009 werd er door IOM in samenwerking met DVZ een informatie en sensibilisatiecampagne opgezet in België. Het doel was potentiële slachtoffers via informatie weerbaarder te maken opdat ze niet in handen zouden vallen van mensenhandelaars. Deze campagne werd ondermeer uitgevoerd via informatiesessies, affiches en folders in het Portugees, een website in het Portugees, de installatie van een hotline, en een uitgebreide informatiebrochure in het Portugees.

- Het tweede project (in 2010) was een gemengd project in Brazilië en België met het oog op het tot stand brengen van een bilaterale samenwerking tussen alle bevoegde diensten in beide landen. Dit omvatte de organisatie van twee workshops in Goiania en Brussel met het doel om samen met de Braziliaanse autoriteiten te bestuderen hoe preventie tegen economische uitbuiting van Brazilianen kan georganiseerd worden.

Deze contacten hebben geleid tot het tot stand brengen van een verdere samenwerking tussen België en Brazilië waarbij het gericht is op het verder uitwerking van rechtstreekse kanalen en informatie-uitwisseling als basis voor toekomstige samenwerking en communicatie.

De conclusies van deze ontmoetingen werden vastgelegd in een rapport dat door beide partijen werd ondertekend.

De **FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking** leidt haar personeel op om mogelijke gevallen van mensenhandel of mensensmokkel bij onder meer visumaanvragen te herkennen. Zo krijgen de Belgische diplomatieke en consulaire posten informatie over de door de daders gebruikte methodes bij mensenhandel en mensensmokkel.

Andere bewustmaking- en informatiecampaagnes gebeuren via een partnerschap over één specifiek thema:

- Een interdisciplinaire werkgroep 'Stopkinderprostitutie', waar onder meer **ECPAT, Child Focus, de federale overheidsdiensten (FOD) Defensie en Buitenlandse Zaken, de Dienst Strafrechtelijk beleid (FOD Justitie) en de federale politie** deel van uitmaken, lanceerde voor de eerste keer in 2004 (later opnieuw in 2007 en 2010) een informatiecampagne 'Stop kinderprostitutie', in combinatie met de website www.stopkinderprostitutie.be. Dit initiatief reikte de reizigers informatie aan over de kinderprostitutieproblematiek en over de manier waarop ze konden reageren.

In 2014 viert de campagne zijn tienjarig bestaan. Ter gelegenheid hiervan heeft de werkgroep beslist om in de aanloop van het Wereldkampioenschap Voetbal 2014 een nieuwe nationale campagne 'Stop kinderprostitutie' te lanceren en dit tegen de seksuele uitbuiting van kinderen voor reizigers met bestemming Brazilië en meer specifiek voor de fans die naar het WK gaan.

Tot slot richten sommige campagnes zich ook tot de burger. De gespecialiseerde onthaalcentra voor slachtoffers van mensenhandel en zwaardere vormen van mensensmokkel organiseren regelmatig bewustmakingscampagnes in de vorm van seminars, postercampagnes en publicaties om het publiek bewust te maken van de verschillende soorten van mensenhandel.

3.3.3. Opsporing en vervolging

De Richtlijn van de Minister van Justitie en het College van Procureurs-generaal - Col 01/2007¹⁵ - inzake het opsporings- en vervolgingsbeleid betreffende mensenhandel schetst de hoofdlijnen van het strafrechtelijk beleid ten aanzien van mensenhandel. Een multidisciplinaire aanpak van de problematiek staat hier centraal. Deze richtlijn wordt systematisch aangepast aan de nieuwe noden. Het betreft al de tweede aanpassing van de eerste richtlijn in 1999, de Col 12/99. Deze is erop gericht te strijden tegen alle vormen van mensenhandel (zie punt 2.1.). In 2014 wordt de richtlijn inzake opsporings en vervolgingen aangepast.

¹⁵ Is in werking getreden op 1 februari 2007.

De richtlijn standaardiseert de aansturing van de opsporingsdiensten en de vervolging van mensenhandel op het terrein zonder de specifieke plaatselijke omstandigheden te miskennen. Daartoe worden er gespecialiseerde referentiemagistraten mensenhandel ingezet op de sleutelplaatsen voor de vervolging van mensenhandel.

Het bepaalt de prioriteiten bij de opsporing en vervolging van mensenhandel. Absoluut prioritair zijn de jonge leeftijd van de slachtoffers, de mate waarin de menselijke waardigheid is aangetast en de omvang van het gepleegde geweld en bedreigingen. De richtlijn voorziet als tweede prioriteit die situaties waarbij elementen wijzen op het bestaan van een criminele organisatie, op het voortdurend misdrijf mensenhandel of op een belangrijke sociale impact van het misdrijf.

Vervolgens tekent de richtlijn een coördinatiestructuur uit voor de referentiemagistraten op de verschillende niveaus: het parket-generaal, het parket van eerste aanleg, het arbeidsauditoraat-generaal en het arbeidsauditoraat. In elk arrondissement ontmoeten alle controle-, inspectie- en politiediensten, onder leiding van de referentiemagistraat mensenhandel¹⁶, elkaar in een periodieke vergadering. Op deze vergadering wordt de beschikbare informatie over lopende onderzoeken besproken en worden de voorbije controles in risicosectoren of op risicoplaatsen mensenhandel geëvalueerd. Ook de volgende acties worden hier voorbereid. De periodieke vergaderingen faciliteren de informatie-uitwisseling en de onderlinge samenwerking. De referentiemagistraat kan partners of experts uitnodigen die een nuttige bijdrage kunnen leveren tot de opsporing en vervolging van mensenhandel.

Daarnaast besteedt de richtlijn ook veel aandacht aan de informatiegaring op lokaal en nationaal niveau die de verschijningsvormen van mensenhandel, hun omvang, maar ook de risicoplaatsen en -sectoren ervan verduidelijkt. De combinatie van gegevens over de geïnterpelleerde personen en die van de beheerders of eigenaars van de risicoplaatsen oriënteert nieuwe acties of diepgaander onderzoek.

Bij zo'n diepgaander onderzoek beveelt de richtlijn aan om optimaal gebruik te maken van de financiële recherche en de bijzondere opsporingsmethoden.

Tot slot stelt de richtlijn dat er bij elke tussenkomst bijzondere aandacht moet zijn voor de rechten van de slachtoffers. Deze personen moeten eerst en vooral als slachtoffers van mensenhandel worden beschouwd, zelf als ze een Belgische wet overtraden (bv. Onregelmatig verblijf, miskenning van de wetgeving van sociale zekerheid,...).

Deze richtlijn wordt elk jaar geëvalueerd.

Zoals hierboven vermeld, werd door de wet een duidelijk onderscheid gemaakt tussen mensenhandel en mensensmokkel. Uit de praktijk bleek ook dat de opsporing van mensensmokkel de inzet van en coördinatie met andere sleutelpartners noodzaakt. Daarom werd een specifieke richtlijn mensensmokkel in het leven geroepen. Bij de uitwerking daarvan bouwde men verder op de bestaande coördinatie- en overlegstructuren mensenhandel.

Deze richtlijn trad in werking op 13 mei 2011.

¹⁶ In principe minstens om de drie maanden.

3.3.4. Nationaal verwijzingsmechanisme voor slachtoffers van mensenhandel en/of bepaalde zwaardere vormen van mensensmokkel

3.3.4.1. Historiek

Vanaf 1993 werkte België een specifiek systeem van hulp en bijstand aan slachtoffers van mensenhandel uit in een ministeriële omzendbrief van 1994 en in twee ministeriële richtlijnen van 1997 en 2003. Het betrof toen een geheel van allerhande bepalingen, waaronder de afgifte van tijdelijke (in bepaalde gevallen definitieve) verblijfsdocumenten.

In uitvoering van de EU-Richtlijn van 29 april 2004 inzake de afgifte van tijdelijke (en in bepaalde gevallen definitieve) verblijfstitels aan slachtoffers van mensenhandel die meewerken met de bevoegde autoriteiten, kwam een wettelijke basis tot stand (namelijk via de wet van 15 september 2006 tot wijziging van de vreemdelingenwet van 15 december 1980 - art. 61/2 tot 61/5).

Eind 2008 werd het gehele beschermingssysteem verwerkt in een nieuwe ministeriële omzendbrief van 26 september 2008 inzake de invoering van een multidisciplinaire samenwerking met betrekking tot de slachtoffers van mensenhandel en/of van bepaalde zware vormen van mensensmokkel¹⁷.

De hoofddoelstelling van deze omzendbrief is het bepalen van de wijze waarop de potentiële slachtoffers van mensenhandel en/of van bepaalde zwaardere vormen van mensensmokkel worden gedetecteerd, doorverwezen, opgevangen en begeleid. Ook de modaliteiten die moeten toegepast worden met het oog op het bekomen van het statuut van slachtoffer worden hier bepaald.

Teneinde de acties efficiënt te organiseren werd er een multidisciplinaire samenwerking tussen de betrokken diensten ingevoerd. Het betreft de samenwerking tussen de politie- en inspectiediensten, de Dienst Vreemdelingenzaken, de erkende gespecialiseerde onthaalcentra voor slachtoffers van mensenhandel en de referentiemagistraten mensenhandel bij de parketten of de auditoraten.

Deze doelstelling wordt nagestreefd via het toelichten van de rol die elk van de voornoemde betrokken diensten moet vervullen in de verscheidene fasen en via het sensibiliseren van de eerstelijnsactoren met betrekking tot de te nemen initiatieven.

Het huidige systeem is het resultaat van een compromis tussen twee bezorgdheden: enerzijds de noodzaak om aan de slachtoffers een pakket aan maatregelen inzake hulp en bijstand aan te bieden, anderzijds de strijd tegen de personen en netwerken die mensenhandel bedrijven. Dit laatste punt impliceert de medewerking van het slachtoffer.

Er wordt benadrukt dat het beschermingssysteem betrekking heeft op alle exploitatievormen van mensenhandel zoals hierboven beschreven (zie punt 2.1).

Het beschermingssysteem kan ook worden toegepast op slachtoffers van bepaalde zware vormen van mensensmokkel, vermeld in artikel 77quater, 1 tot en met 5, van de wet van 15 december 1980: namelijk wanneer het misdrijf is gepleegd ten opzichte van een niet-begeleide minderjarige; wanneer het misdrijf is gepleegd door misbruik te maken van de bijzonder kwetsbare situatie van het slachtoffer; ingeval het is gepleegd door direct of indirect gebruik te maken van listige kunstgrepen, geweld, bedreigingen of enige vorm van dwang; ingeval het leven van het slachtoffer opzettelijk of door grove nalatigheid in gevaar is gebracht; en wanneer het misdrijf een ongeneeslijke ziekte, hetzij een blijvende fysieke of psychische ongeschiktheid, hetzij het volledig verlies van een orgaan of van het gebruik van een orgaan, hetzij een zware verminking heeft veroorzaakt.

¹⁷ B.S. 31 oktober 2009.

Het statuut van slachtoffer van mensenhandel kan zowel aan onderdanen van derde landen als aan onderdanen van lidstaten van de Europese Unie worden toegekend. Het statuut van slachtoffer van mensensmokkel onder verzwarende omstandigheden kan enkel worden toegekend aan onderdanen van derde landen.

Er zijn ook bijkomende bepalingen voorzien voor specifieke categorieën slachtoffers zoals het huispersoneel dat in private dienst werkt voor diplomaten en de niet-begeleide minderjarige vreemdelingen (NBMV).

3.3.4.2. De drie cumulatieve voorwaarden voor het slachtofferstatuut

Om het statuut van slachtoffer van mensenhandel te bekomen, moeten drie cumulatieve voorwaarden vervuld worden:

1. De contacten verbreken met de vermoedelijke daders;
2. Zich verplicht laten begeleiden door een gespecialiseerd en erkend onthaalcentrum voor slachtoffers van mensenhandel;
3. Samenwerken met de gerechtelijke overheden via het afleggen van verklaringen of het indienen van een klacht tegen de daders. Het afleggen van verklaringen moet hierbij ruim geïnterpreteerd worden. Dit kan bijvoorbeeld ook het geven van informatie door het slachtoffer inhouden.

Indien het vermoedelijk slachtoffer een niet-begeleide minderjarige vreemdeling is, moeten deze drie voorwaarden, in het hoger belang van het kind en rekening houdend met zijn bijzondere kwetsbaarheid, met de nodige soepelheid onderzocht worden.

3.3.4.3. Detectie, informatieverstrekking en doorverwijzing van de slachtoffers

Slachtoffers van mensenhandel worden in de meeste gevallen ontdekt door de politie- en inspectiediensten. Als eerstelijnsdiensten spelen zij een belangrijke rol in de correcte toepassing van de procedure.

Daarbij hanteren zij signalen van mensenhandel en mensensmokkel. De signalen van mensenhandel maken deel uit van de hierboven vermelde richtlijn Col 01/07. Op die manier kan bepaald worden of men al dan niet te maken heeft met mensenhandel.

Daarenboven krijgen zij regelmatig training in het kader van de strijd tegen deze fenomenen.

De voornoemde diensten moeten de slachtoffers op de hoogte brengen over het bestaan van het beschermingsstatuut. Dit gebeurt onder meer via de overhandiging van een meertalige informatiebrochure¹⁸. Ieder potentieel slachtoffer moet worden doorverwezen naar één van de drie erkende gespecialiseerde onthaalcentra voor slachtoffers van mensenhandel.

Deze drie erkende gespecialiseerde onthaalcentra verlenen opvang, begeleiding, psychologische en medische hulp en juridische bijstand (zie punt 3.2.9). Het zijn uitsluitend deze centra die gemachtigd zijn om de verblijfsdocumenten en de verlengingen ervan rechtstreeks bij de Dienst Vreemdelingenzaken aan te vragen.

¹⁸ Zie www.diversiteit.be, ww.dofi.fgov.be, www.polfed-fedpol.be en www.poldoc.be.

Indien de politie- of inspectiedienst een persoon als slachtoffer van mensenhandel detecteert, voert hij gelijktijdig de volgende taken uit:

- De magistraat van het Openbaar Ministerie informeren;
- Eén van de gespecialiseerde opvangcentra contacteren;
- De Dienst Vreemdelingenzaken op de hoogte brengen.

3.3.4.4. Procedure

1. Aanvang van de procedure – twee fasen

a) 1e fase (reflectieperiode): afgifte van een bevel om het grondgebied te verlaten met een termijn van 45 dagen

Deze fase heeft als doel het slachtoffer in staat te stellen tot rust te komen en een serene situatie te vinden. Gedurende deze periode kan het slachtoffer beslissen of hij een klacht wil indienen of verklaringen wil afleggen of naar zijn land van herkomst wenst terug te keren. Tijdens deze periode heeft het slachtoffer toegang tot de sociale bijstand.

Indien het slachtoffer niet beschikt over een verblijfstitel, kan het via het gespecialiseerd onthaalcentrum een bevel om het grondgebied te verlaten, dat 45 dagen geldig is, ontvangen. Wanneer het slachtoffer onmiddellijk klacht indient of verklaringen aflegt, is deze fase overbodig.

Tijdens deze eerste fase mag het vermoedelijk slachtoffer niet verwijderd worden.

b) 2de fase: afgifte van het attest van immatriculatie van drie maanden

Wanneer het slachtoffer klacht heeft ingediend of verklaringen heeft afgelegd, kan het een attest van immatriculatie ontvangen voor drie maanden. Dit document kan éénmalig verlengd worden met drie maanden.

In zijn of haar eigen belang wordt het slachtoffer in deze fase aangezet om te proberen het bewijs te leveren van zijn identiteit via voorlegging van een nationaal paspoort, een geldig reisdocument of een nationale identiteitskaart.

Het slachtoffer ontvangt sociale steun en mag werken indien het een arbeidskaart C heeft ontvangen.

2. Toekennen van het voorlopig statuut - afgifte van een bewijs van inschrijving in het vreemdelingenregister, zes maanden geldig - hernieuwbaar

Het is de magistraat van het Openbaar Ministerie die bevoegd is om het voorlopig statuut toe te kennen, rekening houdende met de adviezen van de andere betrokken partners. Alvorens dit statuut toe te kennen, moet de magistraat van het Openbaar Ministerie bevestigen dat:

- Het onderzoek of de gerechtelijke procedure nog altijd lopende is;
- De betrokken persoon in deze fase nog altijd kan beschouwd worden als slachtoffer van mensenhandel of van bepaalde zwaardere vormen van mensensmokkel;
- De betrokken persoon bereid is samen te werken in het kader van een gerechtelijke procedure;
- De betrokken persoon elke band heeft verbroken met de vermoedelijke daders;

- De betrokken persoon niet beschouwd wordt als een mogelijk gevaar voor de openbare orde of de nationale veiligheid.

In deze fase krijgt het slachtoffer dan een bewijs van inschrijving in het vreemdelingenregister. Dit bewijs kan onder dezelfde voorwaarden verlengd worden tijdens de gehele duur van de gerechtelijke procedure.

Het slachtoffer ontvangt sociale steun en mag werken indien het een arbeidskaart C heeft ontvangen.

3. Afsluiten van de procedure – drie gevallen

a) Afgifte van een verblijfstitel van onbepaalde duur

De bevoegde minister of zijn gemachtigde kan aan het slachtoffer een onbeperkt verblijf toestaan via de afgifte van een bewijs van inschrijving in het vreemdelingenregister (onbeperkt verblijf) wanneer:

- De klacht of de verklaringen hebben geleid tot een gerechtelijke veroordeling: de daders van de feiten werden dus (in eerste aanleg) voor mensenhandel veroordeeld;
- De magistraat van het Openbaar Ministerie in zijn vorderingen de tenlastelegging van mensenhandel of van mensensmokkel onder verzwarende omstandigheden weerhouden heeft.

b) Terugkeer

Soms wenst het slachtoffer naar zijn land terug te keren. In dat geval zal de terugkeer via de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) of via een niet-gouvernementele organisatie worden georganiseerd.

c) Stopzetten van de procedure

De magistraat van het Openbaar Ministerie beslist zelfstandig en op elk moment dat een persoon niet meer als slachtoffer van mensenhandel kan worden beschouwd. Hij pleegt in dit kader overleg met de politie- en/of inspectiediensten, het gespecialiseerd onthaalcentrum voor slachtoffers van mensenhandel en de Dienst Vreemdelingenzaken.

Tijdens de procedure kan de Dienst Vreemdelingenzaken een einde stellen aan de toelating tot verblijf in de hiernavolgende gevallen:

In het geval de betrokkene in het bezit is van een attest van immatriculatie kan een einde gemaakt worden aan zijn verblijf indien vastgesteld wordt dat:

- Wanneer wordt vastgesteld dat hij/zij op vrijwillige wijze opnieuw de banden heeft aangeknoopt met de vermoedelijke daders;
- Wanneer het slachtoffer niet meer samenwerkt met de magistraat van het Openbaar Ministerie;
- Wanneer hij/zij beschouwd wordt als een mogelijk gevaar voor de openbare orde of de nationale veiligheid.

In het geval de betrokkene in het bezit is van een bewijs van inschrijving in het vreemdelingenregister kan er ook een einde gemaakt worden aan het verblijf, indien

- De gerechtelijke autoriteiten de beslissing hebben genomen om een einde te stellen aan de procedure;

- De medewerking van de vreemdeling frauduleus is of wanneer de klacht frauduleus is of niet gegrond. In dit geval pleegt de Dienst Vreemdelingenzaken overleg met de referentiemagistraat mensenhandel en wordt het gespecialiseerd onthaalcentrum eveneens op de hoogte gebracht.

3.3.4.5. Twee specifieke categorieën van slachtoffers van mensenhandel

1. Niet-begeleide minderjarige vreemdelingen (NBMV)

Voor de NBMV die slachtoffer zijn, zijn specifieke en aangepaste bepalingen voorzien, rekening houdende met hun speciale situatie en kwetsbaarheid (onder andere met betrekking tot detectie en opvang, identificatie en vertegenwoordiging door een voogd).

Er wordt onder andere bepaald dat de NBMV tijdens de reflectieperiode onmiddellijk in het bezit moet worden gesteld van een attest van immatriculatie. Bovendien moeten de bevoegde overheden gedurende de hele procedure het hoger belang van het kind in beschouwing nemen. Deze autoriteiten nemen de nodige maatregelen om de identiteit en de nationaliteit van de minderjarige vast te stellen en zijn familie terug te vinden. Er wordt ook een voogd toegewezen.

De opvang wordt gedaan door een gespecialiseerd centrum voor niet-begeleide minderjarigen. De administratieve begeleiding en de juridische bijstand gebeuren via de voornoemde centra, in samenwerking met een van de drie gespecialiseerde opvangcentra.

2. Huispersoneel van diplomatiek personeel

Om in België als lid van het diplomatieke huispersoneel te kunnen werken, moet de vreemdeling beschikken over een speciale identiteitskaart. Die moet hij zelf gaan afhalen bij de Dienst Protocol en Veiligheid van de FOD Buitenlandse Zaken. De aanvraag en de jaarlijkse hernieuwing van deze kaart gaat gepaard met een gesprek met een bevoegde ambtenaar van deze dienst. Tijdens dit gesprek krijgt de werknemer informatie en advies in geval er zich binnen het kader van zijn tewerkstelling problemen zouden voordoen.

In principe zou er een strafprocedure moeten kunnen plaatsvinden in het Belgisch gerechtelijk systeem indien een dienstbode in aanmerking wil komen voor de procedure 'mensenhandel'. Omwille van de absolute onschendbaarheid van diplomaten is dit echter uitgesloten.

Via deze omzendbrief werden echter in een aantal specifieke maatregelen voorzien.

Om de dienstbode in staat te stellen om van het statuut van slachtoffer van mensenhandel te kunnen genieten, kan de magistraat van het Openbaar Ministerie een positief advies in verband met de werkelijkheid van de situatie van exploitatie en mensenhandel uitbrengen. In dit geval confronteert de magistraat van het Openbaar Ministerie de verklaringen van het slachtoffer met andere specifieke elementen van het dossier. Hij beperkt zich niet tot het verifiëren van het feit of de arbeidsovereenkomst al dan niet werd gerespecteerd.

De omzendbrief bepaalt verder dat het slachtoffer enkel voor het statuut in aanmerking komt als het door een onthaalcentrum begeleid wordt, geen contact meer onderhoudt met de vermoedelijke dader en samenwerkt met de magistraat van het Openbaar Ministerie. Het slachtoffer moet dan afstand doen van het statuut van dienstbode en de speciale identiteitskaart teruggeven. Dan kan een aanvraag voor het bekomen van een attest van immatriculatie ingediend worden.

3.3.4.6. Evaluatie

Deze multidisciplinaire omzendbrief heeft het voorwerp uitgemaakt van een evaluatie door de Interdepartementale Coördinatiecel ter bestrijding van de mensenhandel en mensensmokkel.

Op basis van de conclusies en aanbevelingen van deze evaluatie wordt in 2014 gestart met het integreren van aanpassingen.

4. Nationaal rapporteur en/of een equivalent mechanisme van soortgelijke strekking (NREM)

De richtlijn van de Raad van de Europese Unie van 5 april 2011 bepaalt in zijn artikel 19 dat elke lidstaat een nationaal rapporteur en/of een equivalent mechanisme van soortgelijke strekking moet aanstellen.

Deze heeft als opdracht tendensen op het gebied van mensenhandel te monitoren, statistieken te verzamelen, de resultaten van maatregelen ter bestrijding van mensenhandel te meten en regelmatig te rapporteren.

In België organiseerden oude wettelijke en reglementaire teksten reeds verschillende monitoringmechanismen zonder dat ze geformaliseerd werden zoals voorzien in artikel 19 van de Europese richtlijn.

Uiteindelijk werd in het Koninklijk Besluit van 21 juli 2014 tot wijziging van het Koninklijk Besluit van 16 mei 2014 betreffende de bestrijding van de mensensmokkel en de mensenhandel een formeel kader gecreëerd voor de uitoefening van de missie van Nationaal Rapporteur. Dit KB trad in werking op 1 september 2014.

Zodoende bestaat volgens het KB van 21 juli 2014 de Nationaal Rapporteur of het equivalent mechanisme van soortgelijke strekking uit:

1° De ICC als coördinatieorgaan en rapporteur van de Staat krachtens zijn wettelijke opdracht ter uitvoering van artikel 12 van de wet van 13 april 1995 houdende bepalingen tot bestrijding van de mensenhandel en van de mensensmokkel en krachtens Hoofdstuk II van het koninklijk besluit van 16 mei 2004. Binnen de Interdepartementale Cel is de FOD Justitie, die het voorzitterschap van het Bureau van de Cel waarneemt, verantwoordelijk voor de opmaak van het tweejaarlijkse verslag van de regering.

2° Het federaal Centrum voor de analyse van de migratiestromen, de bescherming van de grondrechten van de vreemdelingen en de strijd tegen de mensenhandel als onafhankelijke rapporteur krachtens zijn wettelijke opdracht overeenkomstig artikel 3 van de wet van 17 augustus 2013 tot aanpassing van de wet van 15 februari 1993 tot oprichting van een Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding met het oog op de omvorming ervan tot een federaal Centrum voor de analyse van de migratiestromen, de bescherming van de grondrechten van de vreemdelingen en de strijd tegen de mensenhandel en krachtens Hoofdstuk I van het koninklijk besluit van 16 mei 2004;

De hoofdtaak van de Interdepartementale Cel blijft echter natuurlijk het coördineren, het voorstellen en het invoeren van een beleid.

5. Coördinaten van de actoren

5.1. Voorzitterschap van het Bureau

- **Dienst voor het Strafrechtelijk beleid, directoraat-generaal Wetgeving, Fundamentele rechten en vrijheden, FOD Justitie**
Waterloolaan 115, 1000 Brussel
 - Voorzitter: Jean-François Minet
✉ jean-francois.minet@just.fgov.be
 - Medewerkster: Barbara Vangierdegom
✉ barbara.vangierdegom@just.fgov.be
- **Algemene e-mail van het Bureau van de ICC:** teh-mh@dsb-spc.be

5.2. Secretariaat van het Bureau

Federaal Centrum voor analyse van migratiestromen, bescherming van fundamentele rechten van vreemdelingen en de strijd tegen mensenhandel - Federaal Migratiecentrum
Koningsstraat 138, 1000 Brussel
✉ epost@cntr.be
www.diversiteit.be

5.3. Andere leden van de ICC en/of het Bureau

- **College van procureurs-generaal**
Secretariaat bij het college van procureurs-generaal
Ernest Allardstraat 42
1000 Brussel
- **Federaal parket**
Wolstraat 66 bus 1
1000 Brussel
- **Dienst Vreemdelingenzaken**
FOD Binnenlandse Zaken
Antwerpsesteenweg 59B
1000 Brussel
www.dofi.fgov.be
- **FOD Sociale Zekerheid**
Administratief Centrum Kruidtuin
Finance Tower
Kruidtuinlaan 50, bus 100

1000 Brussel
<http://socialsecurity.fgov.be>

- **FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg en Toezicht op de Sociale Wetten**
Ernest Blerotstraat 1
1070 Brussel
<http://www.werk.belgie.be/home.aspx>
- **Centrale Cel mensenhandel
Federale gerechtelijke politie
Directie criminaliteit tegen personen
FOD Binnenlandse Zaken**

✉ djg.djp.mh.dir@police.be

www.fedpol.be
- **FOD Buitenlandse Zaken**
Karmelietenstraat 15
1000 Brussel
<http://diplomatie.belgium.be/nl/>

5.4. Centra gespecialiseerd in de opvang en begeleiding van slachtoffers van mensenhandel en van bepaalde zwaardere vormen van mensensmokkel

- **Pag-Asa**
Cellebroersstraat 16
1000 Brussel
☎ +32 (0)2 511 64 64
✉ info@pag-asa.be
www.pag-asa.be
- **Payoke**
Leguit 4
2000 Antwerpen
☎ +32 (0)3 201 16 90
✉ admin@payoke.be
www.payoke.be
- **Sürya**
Rue Rouveroy 2
4000 Liège
☎ +32 (0)4 232 40 30
✉ info@asbsurya.be